

ĐA DẠNG SINH HỌC RỪNG NGẬP MẶN tại tỉnh Kiên Giang

KHÁI NIỆM VỀ CÂY NGẬP MẶN

Thực vật cây gỗ, bụi, cau dừa hoặc dương xỉ đất thường mọc ở khu vực triều cường vùng ven biển và các cửa sông. Khái niệm cây ngập mặn thường được dùng để mô tả sinh cảnh thủy triều gồm cây gỗ và cây bụi.

Cây ngập mặn là một nhóm thực vật đặc biệt có thể sống ở vùng nước mặn và đất bão hòa. Ở tỉnh Kiên Giang, rừng ngập mặn thường tạo thành thảm thực vật hẹp và bị phân mảnh nằm dọc theo các bờ kênh và độ rộng của các đai rừng này thường tăng lên theo hướng biển. Dọc theo bờ biển, chúng hình thành các hàng rào chắn sóng và bão biển. Trên đảo Phú Quốc, chúng ta có thể bắt gặp rừng ngập mặn dọc hai bờ gần cửa sông.

Việt Nam nằm trong khu vực nhiệt đới với bờ biển dài. Đây là nơi lý tưởng cho sự phát triển và đa dạng các loài cây ngập mặn. 39 loài cây ngập mặn đã được nhận dạng ở Việt Nam, trong đó khu vực phía Nam là nơi có diện tích lớn nhất và đa dạng cao nhất trong các loài cây ngập mặn.

Điều tra sơ bộ xác định được 27 loài cây ngập mặn có mặt ở Kiên Giang.

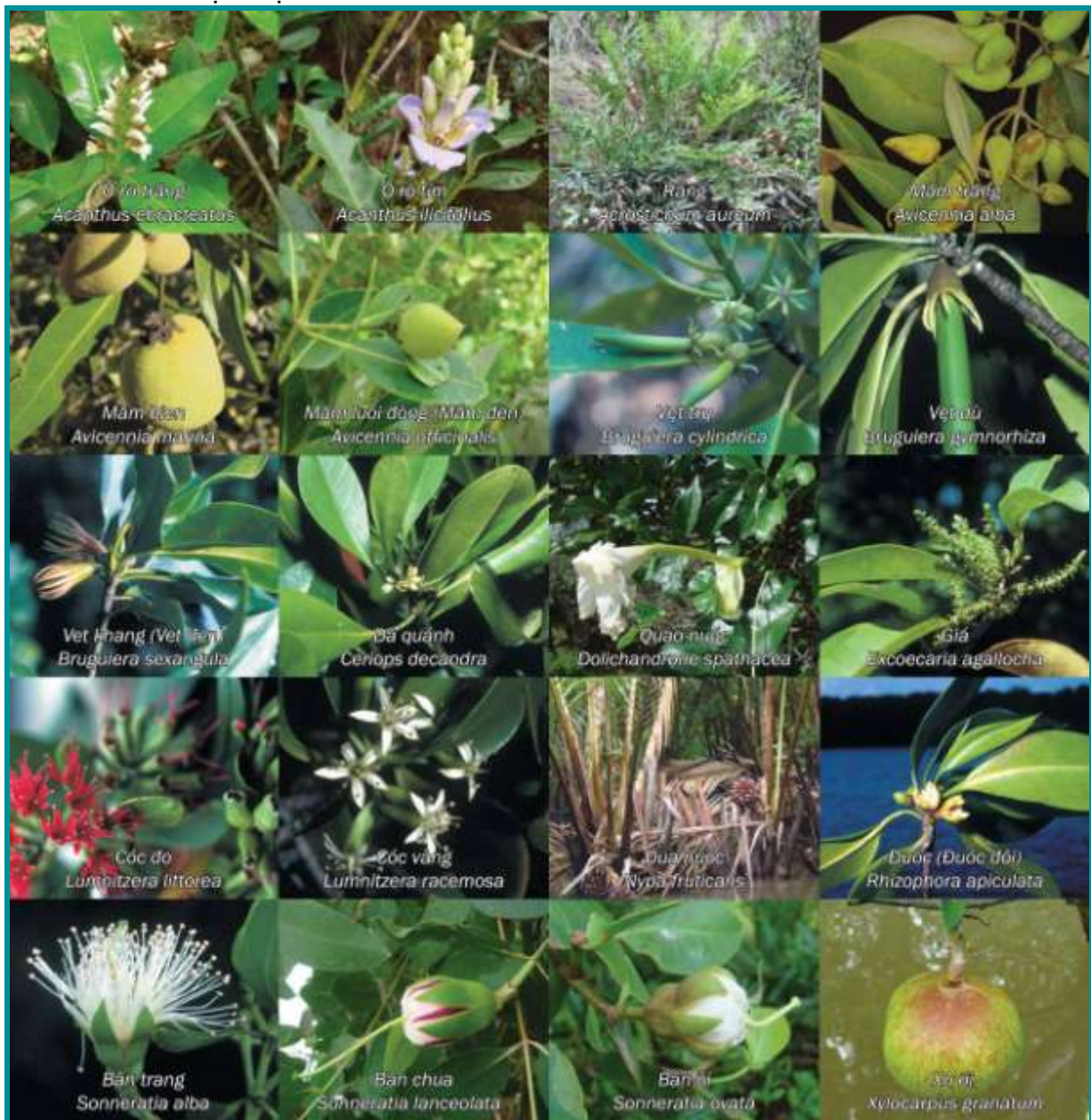
giz

**Australian
AID**

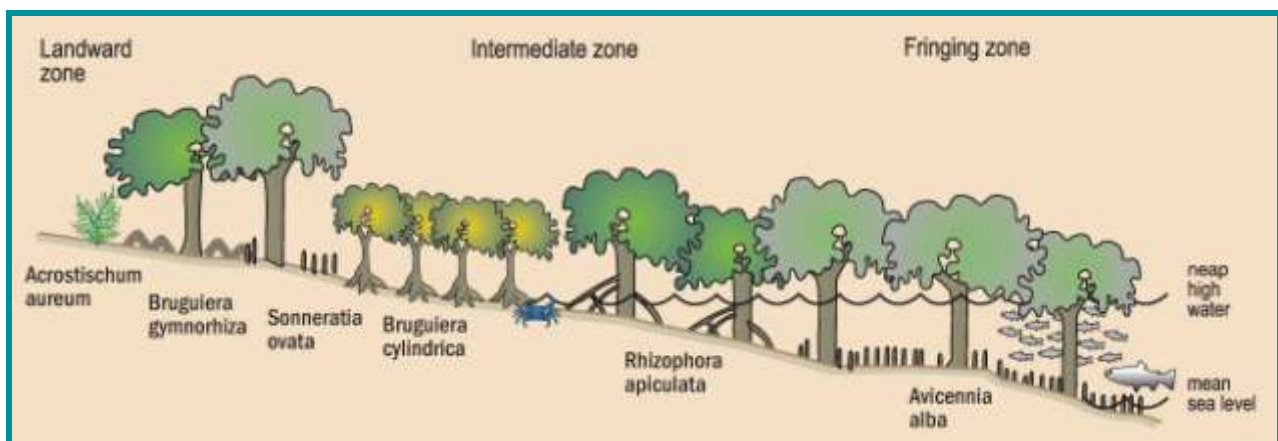
**Dự án Bảo tồn và Phát triển
Khu dự trữ Sinh quyển
Kiên Giang**

CÁC LOÀI CÂY NGẬP MẶN Ở KIÊN GIANG

HỆ SINH THÁI RỪNG NGẬP MẶN Ở KIÊN GIANG

Trong tự nhiên, cây ngập mặn mọc phân bố dọc theo khu vực triều cường.

ĐAI RỪNG NGẬP MẶN

Ở hầu hết các khu vực ven bờ biển Kiên Giang, Mắm trắng (*Avicennia alba*) là loài cây ngập mặn chiếm ưu thế.

Ở khu vực phía bắc tỉnh (Hà Tiên), Bần trắng (*Sonneratia alba*), phân bố rải rác với Mắm trắng ở các đai rừng trước biển.

Khu vực trung tâm từ phía bắc Rạch Giá đến gần Vàm Răng, Bần chua (*Sonneratia caseolaris*) mọc hỗn giao với Mắm trắng. Tại các khu vực này, các lâm phần rừng Bần chua và Mắm trắng được trồng ở phía trước biển đang có xu hướng lấn dần ra biển. Điều đáng lưu ý là hầu như toàn bộ các lâm phần Bần chua có giá trị đều có nguồn gốc là rừng trồng.

Đai rừng phòng hộ ưu thế bởi Mắm trắng ở Hòn Đất.

RỪNG NGẬP MẶN Ở KHU VỰC THỦY TRIỀU

Nằm cách xa biển một đoạn, quần thể rừng ngập mặn hỗn giao phát triển trên các khu vực chỉ bị ảnh hưởng bởi triều cường trung bình đến cao với nhiều loài thực vật điển thể thứ sinh. Đây là kiểu rừng có độ phong phú cao nhất về đa dạng sinh học, mật độ dày, quần thể ổn định với một số cây có kích thước rất lớn.

Rừng ngập mặn hỗn giao dọc tuyến bờ biển Kiên Giang chủ yếu là ưu hợp Mắm trắng và Đước đôi, và rải rác các loài Vẹt (*Bruguiera spp*), Xu (*Xylocarpus spp*) và Bần trắng (*Sonneratia alba*)

Ở phía bắc tỉnh, đai rừng ngập mặn phát triển mạnh ra phía biển đã tạo ra các khu vực rừng ngập mặn hỗn giao khô hơn ở bên trong với các loài ưu thế (*Phoenix paludosa*), Cui biển (*Heritiera littoralis*) và Đà vôi (*Ceriops tagal*).

Rừng ngập mặn hỗn giao có Mắm trắng kích thước lớn

Ở các khu vực rừng ngập mặn bị chặt phá, rừng hỗn giao còn lại với loài Giá (*Excoecaria agallocha*) chiếm ưu thế.

KHU VỰC ĐẤT LIỀN

Tại khu vực phía bắc huyện Kiên Lương và Hà Tiên, những nơi ít chịu ảnh hưởng của triều cường, rừng ngập mặn hình thành các bụi rậm rạp cao khoảng 2-3 m và có mức độ đa dạng sinh học cao. Ở các khu vực này, ngoài loài Giá (*E. agallocha*) khá phổ biến, còn thấy xuất hiện các loài cây ngập mặn hiếm khác (hoặc không thấy ở các nơi khác trong tỉnh) như Côi (*Scyphiphora hydrophyllacea*), Cóc đỏ (*Lumnitzera littorea*) và Cóc vàng (*L. racemosa*).

Thảm thực vật ngập mặn cây bụi thấp ở khu vực chỉ chịu ảnh hưởng của triều cường cao tại sông Giang Thành, Hà Tiên.

Phía nam Kiên Lương, rừng ngập mặn thường hẹp

Trên toàn tỉnh, các lâm phần dừa nước (*Nypa fruticans*) phân bố phía sau đai rừng ngập mặn hoặc phía trước cửa sông và dọc 2 bờ.

Các đai rừng ngập mặn tại các khu vực ven bờ bị ảnh hưởng một phần của triều cường với một số loài như Tra nhót (*Hibiscus tiliaceus*), Tra bồ đề (*Thespesia populnea*) và một số loài thực vật khác. Đây là một trường hợp đặc thù của những nơi rừng ngập mặn phát triển mạnh.

MỘT SỐ THÔNG TIN QUAN TRỌNG VỀ RỪNG NGẬP MẶN Ở TỈNH KIÊN GIANG

Cóc đỏ (*Lumnitzera littorea*) tại Phú Quốc

Rừng Bần chua (*S. caseolaris*) ở phía Bắc Rạch Giá, đặc biệt là khu vực phường Vĩnh Quang có lẽ là lâm phần cao nhất Việt Nam (khoảng 21 m) và rất cao so với chiều cao trung bình của loài. Đây là nơi có sinh khối cao nhất ở Kiên Giang.

Bần chua (*Sonneratia caseolaris*) ưa môi trường nước lợ, nhưng phát triển mạnh tại các vùng phía trước biển tại Kiên Giang do nước thủy triều có độ mặn thấp vào mùa mưa. Các loài cây ưa môi trường nước lợ gồm dây leo, thân thảo và cây gỗ. Các loài cây này cũng phân bố ở trong khu vực rừng ngập mặn nhưng không được coi là cây ngập mặn.

Có ba loài mắm phân bố ở Kiên Giang, trong đó mắm trắng (*A. alba*) là phổ biến nhất. Tuy nhiên số lượng cá thể thuộc quần thể mắm biển (*A. marina*) là rất cao và chúng thường mọc ở các khu vực bùn lầy giống như các nơi khác ở Việt Nam.

Đa dạng sinh học các loài cây ngập mặn ở phía bắc tỉnh cao hơn các khu vực khác, với các loài cây như Côi (*S. hydrophyllacea*), Cóc đỏ (*Lumnitzera littorea*), Sú (*Aegiceras corniculatum*), và loài thực vật cau dừa

(*Phoenix paludosa*) không tìm thấy ở các nơi khác.

Cóc đỏ (*Lumnitzera littorea*) có hoa màu đỏ là loài rất ít được biết đến ở Việt Nam, nhưng lại phân bố trên một phạm vi rộng ở các khu vực triều cường cao ở phía bắc tỉnh. Một điểm khá khác thường là Cóc đỏ thường mọc hỗn giao với Cóc trắng (*L. racemosa*).

Sức đề kháng cũng như khả năng đáp ứng các giá trị dịch vụ hệ sinh thái quan trọng của rừng ngập trong bối cảnh biến đổi khí hậu phụ thuộc vào tính đa dạng của các loài cây ngập mặn. Sự đa dạng sinh học cao các loài thực vật ngập mặn là một tài sản vô cùng quý giá đối với những người làm công tác quản lý tài nguyên thiên nhiên ở Kiên Giang.

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

© giz 2011

Dự án Bảo tồn và Phát triển Khu dự trữ Sinh quyển Kiên Giang
Số Khoa Học Công Nghệ,
320 Ngô Quyền, thành phố Rạch Giá
Tỉnh Kiên Giang, Việt Nam
T +84 77 3942 937
F +84 77 3942 938
E office.kgdp@giz.de
I www.kien Giangbiospherereserve.com.vn
www.giz.de/vietnam